

การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งวิถีใหม่ ภายหลังจากระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย

ไตรเทพ วิชัยโกวิทเทน* และ มารุต สุขสมจิตร
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อลงกต อินทรชาติ, กนกวรรณ ขาวต่อน, อรรถวุฒิ กั้นทะวงศ์ และ สาริณณ์ เริ่มดำริห์

คณะประมง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันที่รับบทความ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2564

วันที่แก้ไขบทความ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2564

วันที่ตอบรับบทความ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

การระบาดของโควิด-19 ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจและระบบสาธารณสุขของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศไทยนับเป็นประเทศแรกที่มีการรายงานการติดเชื้อของโรคโควิด-19 นอกเหนือไปจากประเทศจีน การระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยส่งผลทำให้เศรษฐกิจอยู่ในสภาพชะงักงัน และกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยทั่วประเทศ มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐได้นำมาใช้เพื่อตอบสนองต่อการระบาดของโควิด-19 ไม่ว่าจะเป็น การรักษาระยะห่างทางสังคม การงดเว้นการเดินทางเป็นการชั่วคราว การประกาศเคอร์ฟิว กระทั่งการประกาศล็อกดาวน์ประเทศในบางช่วงเวลา ได้ส่งผลกระทบต่อการสูญเสียทางเศรษฐกิจและก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจซบเซา การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักที่ช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมกันดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อที่ประเทศสามารถกลับมาเปิดให้มีการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งได้อีกครั้งโดยเร็วที่สุดเมื่อจำนวนผู้ติดเชื้อลดลง

บทความนี้ได้รวบรวมเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนับตั้งแต่มีการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย ทั้งลำดับเหตุการณ์และการตอบสนองต่อการระบาด โดยได้นำเสนอและอภิปรายผลกระทบของโควิด-19 ต่อสภาพแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่งบนพื้นฐานของหลักการทางด้านวิทยาศาสตร์ งานวิจัยนี้ยังได้ทำการวิเคราะห์มาตรการของการจัดการชายฝั่งแบบผสมผสานที่ได้นำมาใช้เพื่อให้สามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวชายหาดได้อีกครั้ง บทความทางวิชาการนี้เสนอแนะว่าความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนได้-ส่วนเสียทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ และตัวนักท่องเที่ยวเอง ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งตามแบบ “วิถีใหม่” นั้นประสบความสำเร็จเพื่อลดการติดเชื้อโรคโควิด-19 ทั้งในบริเวณพื้นที่ชายหาดและภายในสถานที่พักแรม

คำสำคัญ: โควิด-19, การท่องเที่ยวชายหาด, ชีวิตวิถีใหม่, มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย

* ผู้รับผิดชอบบทความ: vichkovitten@yahoo.com

DOI: 10.14456/tujournal.2021.26

New Normal in Marine and Coastal Tourism after COVID-19 Pandemic in Thailand

Tritep Vichkovitten* and Marut Suksomjit

Faculty of Science and Technology, Thammasat University

Alongot Intarachart, Kanokwan Khaodon, Attawut Kantavong

and Saroj Rermdumri

Faculty of Fisheries, Kasetsart University

Received 11 August 2021

Received in revised 12 October 2021

Accepted 20 October 2021

Abstract

The COVID-19 pandemic has led to a massive impact on economies and public health systems worldwide. Thailand is the first country beyond China's territory where infection of COVID-19 has been reported. The impact of COVID-19 outbreaks resulting in economic stagnation, and disrupting Thai livelihoods. Many strategies are put in place to respond to COVID-19 pandemic including social distancing, temporary travel bans, curfew, and for some period of time - a complete lockdown. The country has faced economic losses and depression. Marine and coastal tourism is considered as a part of tourism that contributes to Thailand economy. Therefore, the government together with private sectors put a lot of effort to reopen the marine and coastal tourism activities as soon as possible when the number of infected cases decreased.

This paper compiles all the circumstances in relation to infection and responses since the COVID-19 outbreaks. The impact of COVID-19 on marine and coastal environment has been identified base on the scientific basis. This paper also synthesizes the integrated coastal zone management strategies applied for reopening of the tourist beaches. It is suggested that cooperation from all stakeholders including government, private sectors, and tourists, is needed to generate the success of "New Normal" on marine and coastal tourism to reduce the risk of contagion both on the beach and tourism accommodations.

Keywords: COVID-19, Beach tourism, New normal, Safety & Health Administration

* Corresponding author: vichkovitten@yahoo.com

DOI: [10.14456/tujournal.2021.26](https://doi.org/10.14456/tujournal.2021.26)

บทนำ

การระบาดของเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจ ที่มีต้นกำเนิดจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน เมื่อปลายปี 2562 ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนเป็นวงกว้างในประเทศจีน ก่อนที่เชื้อไวรัสดังกล่าวจะมีการแพร่ระบาดไปยังต่างประเทศ ทำให้ในระยะแรกของการนำเสนอข่าวจึงมีการใช้สถานที่ที่พบการระบาดครั้งแรกในการเรียกชื่อไวรัสชนิดนี้ว่าไวรัสอู่ฮั่น แต่ภายหลังจากการอนามัยโลกได้ตั้งชื่อไวรัสชนิดนี้อย่างเป็นทางการว่า SARS-CoV-2 และเรียกโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดนี้ว่าโควิด-19 (COVID-19) (WHO, 2020a) และประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่พบการระบาดของโควิด-19 นอกเหนือไปจากประเทศจีน โดยมีการตรวจพบผู้ติดเชื้อครั้งแรกในเดือนมกราคม 2563 หลังจากนั้นเชื้อไวรัสต้นเหตุของโรคโควิด-19 ก็ได้แพร่กระจายไปทั่วโลกภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว และก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขและเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

การระบาดของโควิด-19 ส่งผลทำให้มูลค่าทางเศรษฐกิจของโลกปี 2563-2564 สูญเสียไปคิดเป็นเงินมากถึง 10.3 ล้านล้านดอลลาร์ โดยที่ในปี 2563 จำนวนจากการลดลงของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (GDP) โลกในอัตรา 6.6% เมื่อเทียบกับการคาดการณ์ในกรณีไม่มีโควิด-19 ที่ GDP โลกควรจะเติบโตได้ 2.5% คิดเป็นความสูญเสียถึง 5.6 ล้านล้านดอลลาร์ (GDP โลกมีมูลค่าประมาณ 86 ล้านล้านดอลลาร์) ส่วนในปี 2564 คาดว่าโควิด-19 จะยังทำให้ GDP โลกลดลงไปอีก 5.3% เมื่อเทียบกับการคาดการณ์ในกรณีปกติ คิดเป็นความสูญเสียเท่ากับ 4.7 ล้านล้านดอลลาร์ (พรายพล คุ่มทรัพย์, 2564) เศรษฐกิจโลกที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่ภาคการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบระหว่าง 50-70% (Flaxman *et al.*, 2020) เนื่องจากภาคการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในหลายๆ ประเทศ ดังนั้นผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 ต่อภาคการท่องเที่ยวจึงมีการศึกษากันในหลายประเทศ (Ayittey *et al.*, 2020; Foo *et al.*, 2020; Napierata *et al.*, 2020) การระบาดของโควิด-19 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไปทั่วโลกแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก การระบาดของโรครดังกล่าวก่อให้เกิดความเกลียดชังชาวจีนในหลายๆ ประเทศแถบตะวันตก เนื่องจากประเทศจีนเป็นแหล่งกำเนิดของการแพร่กระจายของไวรัสชนิดนี้ (Ayittey *et al.*, 2020) จากจุดเริ่มต้นของความเกลียดชังชาวจีนในที่สุดก็ได้มีการขยายตัวเกิดเป็นความเกลียดชังชาวเอเชียและคนไทยที่อาศัยอยู่ต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา (เพ็ญโสภา สุนทรักษ์, 2564) ก็พลอยได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตไปด้วยเช่นกัน

การฟื้นตัวจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจแล้ว ยังอาจส่งผลต่อโอกาสในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างเชื้อชาติให้ดีขึ้น เมื่อประเทศต่าง ๆ สามารถควบคุมการระบาดของโควิด-19 ให้อยู่ในวงจำกัดได้แล้ว เชื่อว่าจะ

เกิดการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวอย่างเข้มข้น เพราะตลาดการท่องเที่ยวจะเปลี่ยนเป็นตลาดของผู้บริโภคเนื่องจากอุปสงค์มีมากกว่าอุปทาน (Grech *et al.*, 2020) ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวในหลายๆ ประเทศไม่ได้เป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันก็มีอีกหลายประเทศที่ต้องพึ่งพารายได้หลักจากการท่องเที่ยว ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่พึ่งพาแหล่งรายได้หลักจากการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ถือเป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย หากพิจารณาเกี่ยวกับค่านิยมของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่ง Martínez Vázquez *et al.* (2021) ได้รวบรวมค่านิยมของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจากผลงานวิจัยหลายชิ้น โดยในภาพรวมจะหมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง ขณะที่กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (มปป) ได้ให้ค่านิยมของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งไว้ว่า การท่องเที่ยวที่มีจุดหมายปลายทางเป็นทะเล ชายหาด หรือเกาะ หรือเป็นการท่องเที่ยวที่มีการทำกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีบรรยากาศท้องทะเลไม่ว่าจะในบริเวณชายฝั่งหรือในทะเล และเมื่อพิจารณารายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยพบว่า จังหวัดที่มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนมากที่สุดเป็นเมืองหลัก 10 อันดับประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร > ชลบุรี > ภูเก็ต > นครราชสีมา > เชียงใหม่ > กาญจนบุรี > เพชรบุรี > พระนครศรีอยุธยา > สงขลา > ระยอง ขณะที่สิบอันดับของจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นเมืองหลักประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร > ภูเก็ต > ชลบุรี > กระบี่ > สุราษฎร์ธานี > เชียงใหม่ > สงขลา > พังงา > ประจวบคีรีขันธ์ > ระยอง ในจำนวนนี้มีถึงแปดเมืองที่มีการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ดังนั้นเมื่อเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ประเทศไทยจึงได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อตลาดการท่องเที่ยวอยู่ในภาวะที่ซบเซา หลายๆ ประเทศจึงพยายามที่จะควบคุมการระบาดของโรคโควิด-19 ให้ได้โดยเร็ว เพื่อโอกาสในการฟื้นฟูเศรษฐกิจมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อยับยั้งและลดระดับการแพร่ระบาดของเชื้อ ไม่ว่าจะเป็นการรักษาระยะห่างทางสังคม การห้ามการเดินทางออกนอกพื้นที่ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด มาตรการในการกักตัว หรือแม้กระทั่งมาตรการล็อกดาวน์ประเทศได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเป็นจำนวนมาก แต่การที่จะรอกะทั่งควบคุมการระบาดของโรคให้ได้เสียก่อนแล้วค่อยเปิดประเทศนั้น เป็นเรื่องที่ใช้เวลาและไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะใช้เวลานานเท่าไร การเตรียมความพร้อมและหามาตรการในการรองรับการเปิดประเทศเพื่อรับนักท่องเที่ยว เป็นการกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน ทั้งการควบคุมการระบาดของโรคและการสร้างแรงจูงใจเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวโดยเร็วที่สุด และที่สำคัญรูปแบบและมาตรการในการปฏิบัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวย่อมต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ภายใต้การระบาดของโควิด-19

วิธีการศึกษา

บทความนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร โดยทำการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหลายแหล่งที่มา ทั้งจากหนังสือ เอกสารวิชาการ งานวิจัย สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วจึงทำการเรียบเรียง ประเด็นเกี่ยวกับแนวโน้มการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย โดยมีการรวบรวมข้อมูลนับตั้งแต่ มกราคม 2563 ถึง สิงหาคม 2564 พร้อมทั้งวิเคราะห์ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยว ทางทะเลและชายฝั่งในอนาคต ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายหาด ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเดินทางท่องเที่ยว และการเตรียมมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นการปรับตัวของธุรกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งแบบวิถีใหม่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

แนวโน้มการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย

นับตั้งแต่ประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคโควิด-19 อย่างเป็นทางการครั้งแรก เมื่อ 13 มกราคม 2563 (ไทยพีบีเอส, 2564) ถือว่าเป็นประเทศแรกของโลกที่พบการติดเชื้อนอกประเทศจีนที่เป็นต้นกำเนิดของการระบาดของเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 และต่อมาได้พบการติดเชื้อของผู้ป่วยที่เป็นคนไทยกระจายเป็นวงกว้างจากการระบาดของคลัสเตอร์สนามมวย และสถาบันเทิงในเดือนมีนาคม 2563 การจัดการและการควบคุมโรคในการระบาดระลอกแรก นายกรัฐมนตรีได้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วราชอาณาจักร ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือพรก.ฉุกเฉิน และต่อมาได้มีการประกาศล็อกดาวน์ประเทศ ด้วยการห้ามบุคคลใดที่ราชอาณาจักรออกนอกเคสสถานระหว่างเวลา 22.00 น. ถึง 04.00 น. ของวันรุ่งขึ้น รวมทั้งให้ประชาชนงดหรือชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่จังหวัดวันแต่มีความจำเป็น ห้ามผู้ใดใช้ท่าอากาศยานเพื่อการขึ้นลงของอากาศยาน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยทยอยเดินทางกลับประเทศ และสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ ห้ามอากาศยานทำการบินเข้าสู่ประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน 2563 ทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทย จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติลดลงเกือบ 100% ภายหลังจากที่มีการดำเนินการตามมาตรการล็อกดาวน์และการควบคุมโรคอย่างเข้มงวด ทำให้ประเทศไทยสามารถควบคุมการติดเชื้อให้อยู่ในระดับต่ำได้ รัฐบาลจึงได้เริ่มผ่อนปรนการเปิดสถานบริการประเภทต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงต่ำเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2563 และวันที่ 25 พฤษภาคม 2563 ถือเป็นการรายงานผู้ติดเชื้อจากการระบาดระลอกที่ 1 ครั้งสุดท้าย จากนั้นการบริการขนส่งสาธารณะและสถานบริการต่าง ๆ ได้กลับมาเปิดให้บริการตามปกติ ในภาพรวมประเทศไทยสามารถดำเนินการในการป้องกันและควบคุมโรคโควิด-19 ได้เป็นอย่างดี ทำให้องค์การอนามัยโลกและองค์กรเครือข่ายดำเนินการสรุปบทเรียนการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อ SARS-CoV-2 ของประเทศไทย และดำเนินการถ่ายทอดศาสตร์

สะท้อนความสำเร็จในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อก่อโรคโควิด-19 ระลอกที่ 1 เพื่อให้ประเทศอื่นนำไปใช้เป็นแบบอย่าง

หลังจากที่รัฐบาลเริ่มควบคุมการระบาดของโควิด-19 ได้จึงเริ่มออกมาตรการเพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยวันที่ 15 กันยายน 2563 คณะรัฐมนตรี (ครม.) อนุมัติหลักการแนวทางการเปิดรับนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษ (Special Tourist VISA; STV) ให้คนต่างชาติที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ที่กำหนด ในขณะเดียวกันกระทรวงแรงงาน และศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) อนุมัติให้จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดนำร่องเปิดรับแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานเพื่อแก้ปัญหาความต้องการแรงงาน และเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2563 ทางศบค. มีมติอนุญาตบุคคล 6 กลุ่ม เดินทางเข้าไทยเช่น นักกีฬาต่างชาติที่จะเข้ามาแข่งขัน กีฬาจักรยานทางไกล นักบินและลูกเรือ ผู้ที่ถือวีซ่าประเภทอยู่ชั่วคราวประเภทต่าง ๆ ผู้ถือวีซ่าท่องเที่ยวสำหรับกลุ่ม long stay ผู้ถือบัตร APEC Card เป็นต้น อย่างไรก็ตามประเทศไทยเริ่มกลับมาตรวจพบผู้ติดเชื้อจากผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายที่จังหวัดตากในเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนถึงการเริ่มต้นของการระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ แต่ทางรัฐบาลก็พยายามที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจสามารถเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ โดยวันที่ 9 ธันวาคม 2563 ครม. มีมติอนุมัติผ่อนปรนให้ต่างชาติที่เป็นนักท่องเที่ยวประเภทพิเศษ (STV) สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้โดยไม่จำกัดประเทศ แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการขอวีซ่า พร้อมแจ้งสถานที่พำนักในไทยให้ชัดเจน และยินยอมที่จะกักตัวเป็นเวลา 14 วัน แต่ภายหลังจากนั้นไม่นานกลับมีรายงานการพบผู้ติดเชื้อรายแรกในจังหวัดสมุทรสาคร เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2563 ซึ่งจากการสอบสวนโรคในระยะต่อมาพบว่ามีการระบาดเป็นกลุ่มก้อนขนาดใหญ่เกิดขึ้นมาระยะหนึ่งแล้วในจังหวัดสมุทรสาคร โดยมีศูนย์กลางการระบาดอยู่ที่ตลาดกลางกุ้ง ในที่สุดผู้ว่าราชการจังหวัดได้สั่งปิดตลาดกลางกุ้งเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2563 ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานที่จังหวัดสมุทรสาครทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย นับเป็นการระบาดของโควิด-19 ระลอกที่ 2 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจากการเคลื่อนที่ของแรงงานและการซื้อ-ขายสินค้า ทำให้เกิดการแพร่กระจายของโควิด-19 เข้าสู่จังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2564 แต่ด้วยประสบการณ์ในการควบคุมป้องกันโรคที่ประสบความสำเร็จมาแล้วจากการระบาดของโควิด-19 ระลอกที่ 1 ทำให้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 สามารถควบคุมได้ภายในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 ดังนั้นมาตรการในการผ่อนปรนเพื่อช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจเริ่มมีการนำกลับมาปฏิบัติอีกครั้ง โดยวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2564 นักท่องเที่ยวจากยุโรปกลุ่มแรก 59 คน เดินทางถึงจังหวัดภูเก็ต พร้อมตรวจหาเชื้อ SARS-CoV-2 ก่อนเข้ากักตัวใน Villa Quarantine ในจังหวัดภูเก็ตเป็นเวลา 14 วัน ภายได้มาตรการสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด ประกอบกับวัคซีนซิโนแว็คล็อตแรกขนส่งถึงประเทศไทย และเริ่มทำการฉีดให้กับ

กลุ่มเป้าหมายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ได้ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าประเทศไทยจะสามารถกลับมาเปิดประเทศได้ภายในระยะเวลาอันสั้น (ธนรัชช์ ผลิตพันธ์, 2564) แต่เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2564 มีรายงานจากสำนักอนามัย กทม. พบผู้ติดเชื้อเป็นกลุ่มก้อนจากการไปเที่ยวสถานบันเทิงย่านทองหล่อ 3 แห่ง (ธนรัชช์ ผลิตพันธ์, 2564) หลังจากนั้นได้มีการตรวจพบจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเทศกาลสงกรานต์ประจำปี 2564 รัฐบาลปล่อยให้ประชาชนสามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาได้ ทำให้เกิดการระบาดของเชื้อแพร่กระจายไปทั่วประเทศเป็นวงกว้างอย่างรวดเร็ว และสถานการณ์ยังคงรุนแรงอยู่จนถึงปัจจุบัน (สิงหาคม 2564)

การท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งถือเป็นประเภทหลักของการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งรายได้หลักของหลายๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทย นี่จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้รัฐบาลต้องคงอยู่ภายใต้ความกดดันในการที่จะฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยวและมีความพยายามในการที่จะเปิดให้มีการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวทางทะเลให้สามารถกลับมาให้บริการได้อีกครั้งหลังจากผลกระทบที่เกิดจากโควิด-19 นั้นเบาบางลง หรืออาจเปิดให้บริการให้เร็วขึ้นภายใต้มาตรการในการควบคุมโรคที่เข้มงวด เมื่อการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศเริ่มกลับมาเปิดให้บริการอีกครั้งถึงแม้ว่าหลายๆ ประเทศยังคงมีการระบาดของโรคอยู่ (Jamal & Budke, 2020; Zielinski & Botero, 2020) มาตรการในการเดินทางท่องเที่ยวจึงต้องมีความเข้มงวดมากขึ้น จากแนวโน้มการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยจะเห็นว่า หลังจากสถานการณ์การระบาดเริ่มดีขึ้น รัฐบาลได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาโดยตลอด แต่การดำเนินการดังกล่าวก็ต้องอยู่ภายใต้มาตรการที่เข้มงวดเพื่อความปลอดภัยจากโควิด-19 ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น ซึ่งทางองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization; UNWTO) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญและความจำเป็นของความรับผิดชอบต่อสังคม และการให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยทั้งของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ นี่จึงเป็นบททดสอบความเข้มแข็งของการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และหน่วยงานภาครัฐ ที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนากลยุทธ์และมาตรการในการตอบสนองต่อวิกฤตการณ์จากการระบาดของโควิด-19

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งในอนาคต

ความเปราะบางและการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชายฝั่งเกิดจากปัจจัยหลักได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (Armenio *et al.*, 2021) ปัจจัยทางด้านกายภาพประกอบด้วย ลักษณะของชายหาด สภาพภูมิอากาศ การเคลื่อนที่ของกระแสน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง ในขณะที่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมจะขึ้นอยู่กับปริมาณของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก ดังนั้นหากสถานการณ์ยังคงเป็นปกติ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน กิจกรรมจากนักท่องเที่ยว

ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมได้เช่น เกิดการชะล้างพังทลายของดิน มลพิษในพื้นที่เพิ่มขึ้น การปล่อยน้ำทิ้งลงสู่ทะเล การสูญเสียถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์บริเวณชายฝั่ง และยิ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อคนในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร อย่างไรก็ตามภายใต้สภาวะความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นจากการระบาดของโควิด-19 สถานการณ์ของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งจึงอาจเปลี่ยนแปลงไปได้หลายรูปแบบ โดยมีความเป็นไปได้ตั้งแต่ร้ายแรงที่สุดนั้นคือการล่มสลายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ไปจนกระทั่งภายใต้สถานการณ์ที่เบาที่สุดคือการปรับตัวของการท่องเที่ยววิถีใหม่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน (Brouder, 2020; Galvani *et al.*, 2020) หากพิจารณาภายใต้สถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดคือการระบาดยังคงรุนแรงไปจนกว่าจะมีการฉีดวัคซีนได้ในปริมาณมากพอที่จะก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่ ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้จะทำให้ประชาชนเกิดความหวาดวิตกในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม นั้นย่อมส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ความวิตกกังวลส่งผลกระทบต่อทำให้ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวลดลง และหน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีความเข้มงวดในการควบคุมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตามชายหาด เมื่อการเดินทางท่องเที่ยวลดลงย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานและจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังสภาพเศรษฐกิจ-สังคม เนื่องจากนักท่องเที่ยวย่อมต้องการที่จะเดินทางไปในพื้นที่ที่มั่นใจในเรื่องความปลอดภัยและมีนักท่องเที่ยวไม่พลุกพล่าน ซึ่งนั่นอาจหมายถึงพื้นที่ของเอกชน แต่หากมองสถานการณ์มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เป็นบวก การระบาดของโควิด-19 ก็อาจถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านหรือเป็นโอกาสที่จะเกิดการปรับเปลี่ยนไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน การระบาดของโควิด-19 ยังมีส่วนทำให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่คำนึงถึงคุณค่าทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเกี่ยวกับชายหาด นักท่องเที่ยวต้องมีความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของการท่องเที่ยว วิกฤตการระบาดของโควิด-19 อาจเป็นโอกาสอันดีที่ทำให้มนุษย์ได้กลับมาคิดและปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมหรืออุตสาหกรรมที่ไม่ทำร้ายโลก (Galvani *et al.*, 2020) การปรับเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจที่มีการปลดปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ และแนวทางในการปฏิบัติเพื่อความยั่งยืน สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชนในการพลิกฟื้นเศรษฐกิจที่เสียหายจากการระบาดของโควิด-19 (Ayithey *et al.*, 2020) มีการคาดการณ์กันว่าภายหลังจากการระบาดของโควิด-19 บรรเทาหลง นักท่องเที่ยวต่างชาติอาจลดลง แต่ภาคธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถได้รับการชดเชยจากการท่องเที่ยวภายในประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) และนักท่องเที่ยวจะกระจายไปเที่ยวยังสถานที่ห่างไกลและมีนักท่องเที่ยวไม่พลุกพล่านกันมากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงของการติดเชื้อ ประชาชนจะมีการเดินทางกันน้อยลง เป้าหมายการเดินทางจะเป็นสถานที่ที่ไม่ไกลมาก และตอบสนองความต้องการได้หลากหลาย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564; Ioannides & Gyimóthy, 2020)

นักท่องเที่ยวจะเดินทางกันอย่างเป็นอิสระหรือการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเล็กๆ หลังผ่านพ้นช่วงการระบาดของโควิด-19 และหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น (Galvani et al., 2020)

ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายหาด

การระบาดของโรคโควิด-19 ได้ก่อให้เกิดผลกระทบมากมายอย่างคาดไม่ถึงทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่ต้องการไปเที่ยวทะเลและชายหาด (Zielinski & Botero, 2020) ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ลดลงเนื่องจากการระบาดของไวรัสชนิดนี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพแวดล้อมชายฝั่งในระยะสั้นคือ การที่ธรรมชาติได้มีโอกาสในการฟื้นฟูตัวเองโดยปราศจากแรงกดดันจากมนุษย์ (วิจารณ์ สิมานายา, 2563; Braga et al., 2020; Zambrano-Monserrate et al., 2020; Patterson Edward et al., 2021) ซึ่งสื่อต่าง ๆ ได้นำเสนอการฟื้นฟูของสภาพธรรมชาติให้ปรากฏทั้งจากต่างประเทศ (Newburger, 2020) และในประเทศ (วิจารณ์ สิมานายา, 2563; สยามรัฐออนไลน์, 2564) เช่น การขึ้นมawangไข่ของเต่ามะเฟืองเพิ่มขึ้นบริเวณพื้นที่ชายฝั่งของจังหวัดพังงาและจังหวัดภูเก็ต (กุลธิดา สามะพุทธิ, 2563; สยามรัฐออนไลน์, 2564) นอกจากนี้ยังมีการรายงานความถี่ในการพบเจอสัตว์ทะเลหายากชนิดอื่นๆ เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นรายงานการพบฝูงวาฬเพชฌฆาตดำบริเวณอ่าวหินงาม เกาะรอก ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2563 (ไทยโพสต์, 2563) หรือแม้กระทั่งการพบฝูงวาฬโอมูระจำนวนมากว่า 15 ตัว เป็นครั้งแรกในรอบ 9 ปี บริเวณหมู่เกาะสิมิลัน จังหวัดพังงา เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563 (สยามรัฐออนไลน์, 2563) ส่วนในพื้นที่อ่าวไทยก็มีรายงานพบวาฬรูปร่างจำนวน 2 ตัว วายน้ำหากินอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง อำเภอกาบัง สมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2564 ซึ่งวาฬรูปร่าง 2 ตัวนี้ปกติจะหากินประจำอยู่บริเวณนอกชายฝั่งจังหวัดสมุทรสาคร (โพสต์ทูเดย์, 2564) และวันที่ 19 มีนาคม 2564 มีรายงานการพบฝูงโลมาหลังโหนกจำนวน 4 ตัว วายน้ำหากินอาหารบริเวณหน้าหาดอ่าวค่า เกาะวัวตาหลับ ในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทองเช่นเดียวกัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2564ก) ทั้งนี้นับตั้งแต่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ประกาศปิดการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติและวนอุทยานทุกแห่ง สืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่วันที่ 25 มีนาคม 2563 เป็นต้นมา พบว่าทรัพยากรธรรมชาติได้รับการฟื้นตัวอย่างเห็นได้ชัด มีการปรากฏตัวของสัตว์ป่าเพิ่มมากขึ้น บ่งชี้ถึงการฟื้นตัวของทรัพยากรธรรมชาติหลังจากไม่มีการรบกวนจากการท่องเที่ยวทางรายงานต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การระบาดของโควิด-19 ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลลดลง สัตว์ทะเลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นอิสระมากขึ้น (โพสต์ทูเดย์, 2564; Patterson Edward et al., 2021) แต่นั่นก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่าการฟื้นฟูตัวเองของทะเลตามธรรมชาตินั้นจะยาวนานและยั่งยืนเพียงใด นอกจากผลกระทบด้านบวกที่เกิดขึ้นต่อสภาพแวดล้อมทางทะเลแล้ว การระบาดของโควิด-19 นี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบหลายประการกล่าวคือ

เมื่อนักท่องเที่ยวตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการไปเที่ยวในพื้นที่ชายหาดที่เป็นที่นิยม โดยทั่วไป นักท่องเที่ยวก็จะหลีกเลี่ยงโดยเลือกที่จะไปเที่ยวยังพื้นที่ชายหาดที่เป็นป่าชายหาด พื้นที่ที่ห่างไกลหรือพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลในพื้นที่ห่างไกลได้สูงกว่า เมื่อเทียบกับพื้นที่ชายหาดที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว ซึ่งปกติจะมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวได้มากกว่าอยู่แล้ว (Zielinski *et al.*, 2019) การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวในพื้นที่ห่างไกล นอกจากส่งผลกระทบต่อระบบการบริการสาธารณะที่มีอยู่อย่างจำกัดแล้ว ยังส่งผลต่อการพัฒนาในพื้นที่ การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการมาเยี่ยมเยือนของนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน

ปัญหาอีกประการก็คือโอกาสที่น้ำทิ้งจะมีการปนเปื้อนเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 (Quilliam *et al.*, 2020) ถึงแม้ว่าสภาพแวดล้อมในทะเลจะเป็นอุปสรรคต่อการดำรงอยู่ของไวรัสก็ตาม แต่ไวรัสที่ปนเปื้อนมากับน้ำทิ้งสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในทะเลได้ยาวนานขึ้น (Zielinski & Botero, 2020) ดังนั้นน้ำทิ้งที่ไม่ได้รับการบำบัดตลอดจนน้ำฝนที่ระบายลงสู่แม่น้ำก่อนที่จะพัดพาออกสู่ทะเลย่อมก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อผู้คนที่ใช้น้ำในพื้นที่ชายฝั่ง เชื้อไวรัสสามารถติดต่อผ่านการกิน หายใจ หรือการสัมผัส หนึ่งในดัชนีที่ใช้ในการบ่งบอกคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำเพื่อการท่องเที่ยวก็คือการตรวจวัดปริมาณจุลินทรีย์ ที่สามารถบ่งบอกการปนเปื้อนของเสียจากระบบทางเดินอาหารของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมได้แก่ *Escherichia coli* (Craig. *et al.*, 2004) พื้นที่ชายฝั่งหลายแห่งตรวจพบการปนเปื้อนของเชื้อเหล่านี้เพิ่มขึ้นเกินค่ามาตรฐานหลังจากวันที่ฝนตก เนื่องจากน้ำผิวดินซึ่งรวมน้ำเสียทั้งที่ได้รับการบำบัดและไม่ได้รับการบำบัดถูกระบายลงสู่แม่น้ำก่อนที่จะพัดพาออกสู่ทะเลในท้ายที่สุด ถึงแม้ว่าการตรวจวัดแบคทีเรียที่ปนเปื้อนในแหล่งน้ำจะมีบัญญัติไว้ในคู่มือการตรวจวัดคุณภาพน้ำอยู่แล้ว แต่สำหรับกรณีของไวรัสโควิด-19 นั้นยังไม่มีคู่มือหรือวิธีมาตรฐานที่ใช้ในการตรวจวัดการปนเปื้อนของเชื้อในแหล่งน้ำหรือบนเม็ดทราย

นอกจากนี้ยังมีปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาคือ ผลกระทบของสารเคมีที่ใช้ในการฆ่าเชื้อในพื้นที่ต่าง ๆ สารเคมีที่ใช้ในการฆ่าเชื้อโดยทั่วไปได้แก่สารประกอบของแอมโมเนียและอนุพันธ์ ซึ่งสามารถยับยั้งเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ได้ (Baker. *et al.*, 2020) แต่สารเคมีเหล่านี้สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในทะเลได้เช่นกัน เมื่อปนเปื้อนมากับน้ำฝนและน้ำทิ้งก่อนที่จะถูกชะลงสู่ทะเล สารเหล่านี้สามารถก่อให้เกิดความเป็นพิษทางนิเวศวิทยาต่อสิ่งมีชีวิตในทะเลหลายชนิดเช่น สาหร่าย ปลา กุ้ง หมีก หอย เป็นต้น (Quiroga. *et al.*, 2021) สิ่งมีชีวิตเหล่านี้บางชนิดมีความสำคัญต่อกระบวนการย่อยสลายของสารอินทรีย์ในทะเล ตลอดจนช่วยในการบำบัดสารมลพิษ (Baker. *et al.*, 2020) ปัญหาสารฆ่าเชื้อที่ปนเปื้อนย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชายหาดที่เป็นป่าชายหาดสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ปัญหาขยะจากการใช้อุปกรณ์ในการป้องกันการติดเชื้อเช่น ถุงมือและหน้ากากอนามัยที่มีการจัดการในการกำจัดไม่ดีพอ เมื่อวัสดุเหล่านี้ไม่ได้รับการกำจัดที่ถูกสุขลักษณะทำให้มันสามารถเคลื่อนที่ออกสู่ทะเลทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านทางแม่น้ำที่ไหลลงสู่ทะเล และในที่สุดก็จะก่อให้เกิดปัญหาขยะบนชายหาด (Chowdhury. et al., 2021) ปัญหาจากขยะประเภทนี้เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลก ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อเนื้อไปยังสัตว์น้ำหลายชนิดรวมถึงเต่าทะเลและนกทะเลที่อาจกินขยะเหล่านี้เข้าไป ทั้งในลักษณะที่เป็นชิ้นและที่เป็นไมโครพลาสติกที่เกิดจากการย่อยสลายของวัสดุสังเคราะห์เหล่านี้ (Saliu et al., 2021) แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งคือ การที่นักท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งกำเนิดขยะพลาสติกตามแนวชายฝั่งที่สำคัญ ดังนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวไปเที่ยวตามแนวชายฝั่งลดลง จึงส่งผลให้ปริมาณขยะที่ถูกทิ้งไว้บนชายหาดลดลงตามไปด้วย (Ormaza-González. et al., 2021)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเดินทางท่องเที่ยว

การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกลักษณะของกิจกรรม หรือจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจะขึ้นอยู่กับสวัสดิภาพและความปลอดภัย การยอมรับความเสี่ยงเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยาของการตัดสินใจซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านทั้งความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยง ความรู้สึกและประสบการณ์ส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยส่วนบุคคลเช่น เพศ การศึกษา และค่านิยม (Cori et al., 2020; Dryhurst. et al., 2020) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะได้รับ ขณะไปเที่ยวในสถานที่เปิดโล่งเช่น ชายหาด มักจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตัวตามคำแนะนำ และปรับพฤติกรรมเพื่อเป็นการป้องกันสุขอนามัยของตนเอง (Dryhurst. et al., 2020) ประชาชนมีความตระหนักถึงความเสี่ยงเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาที่แสดงจำนวนผู้ติดเชื้อ และข้อมูลที่ได้รับเพิ่มขึ้น (Wise et al., 2020) นอกจากนี้ปัจจัยทางวัฒนธรรมแล้ว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตามชายหาดมักจะไม่น่าจะตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น อาจเป็นเพราะโดยธรรมชาติเป็นคนที่ชอบเสี่ยง การมองโลกในแง่ดี ขาดการติดต่อสื่อสารและรับข้อมูลอย่างเพียงพอ ขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ หรือไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับเชื้อไวรัส เพราะโควิด-19 นั้นถึงแม้โอกาสในการติดเชื้อจะมีค่อนข้างสูงแต่อัตรการตายยังคงต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อายุน้อยซึ่งถือว่าเป็นส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวชายหาด และโอกาสของการติดเชื้อในพื้นที่เปิดโล่งมีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับพื้นที่ปิด ทำให้นักท่องเที่ยวคิดว่าพื้นที่ชายหาดนั้นค่อนข้างปลอดภัย อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตามชายหาดบางแสน หลังจากหยุดผู้เสียชีวิตและจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 รายใหม่มีจำนวนลดลงรัฐบาลจึงผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ และออกมาตรการผ่อนปรนระยะที่ 3 ที่ให้ประชาชนเข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ชายหาดได้ ทำให้ระดับความตระหนักในอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากเชื้อโควิด-19 ลดลง ผู้คนต่างออกไปเที่ยวบริเวณชายหาดกันอย่างหนาแน่นในเดือนมิถุนายน 2563 จนรัฐและ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องออกประกาศเตือนให้ประชาชนรักษาความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของตนเองอย่างต่อเนื่อง เมื่อเวลาผ่านไปราว 1 ปี เหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันได้เกิดขึ้นอีกครั้งในพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี หลังจากที่ทางจังหวัดได้มีมาตรการผ่อนปรนให้ประชาชนสามารถเดินทางเข้าท่องเที่ยวในพื้นที่ชายหาดได้ แต่ต้องคำนึงถึงมาตรการในการรักษาความปลอดภัยทางสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตามประชาชนกลับไม่ตระหนักถึงความเสี่ยงในการรับเชื้อจากพื้นที่ ทำให้เห็นภาพที่ประชาชนไปเที่ยวพื้นที่หาดบางแสนกันอย่างหนาแน่น ดังที่เป็นข่าวเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2564 ซึ่งเป็นช่วงเทศกาลสงกรานต์ (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) แต่ถ้าเมื่อไหร่ก็ตามที่สถานการณ์การระบาดรุนแรงมากขึ้น ความตระหนักในเรื่องของความเสี่ยงก็อาจจะเพิ่มขึ้น (Wise et al., 2020) เมื่อนักท่องเที่ยวไม่ได้มีความตระหนักถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นก็มักจะปฏิเสธหรือไม่ใส่ใจกับมาตรการในการปฏิบัติตัวเพื่อความปลอดภัยด้านสุขอนามัยขณะท่องเที่ยวชายหาด ดังนั้นการจัดการเพื่อให้นักท่องเที่ยวและชุมชนได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวชายหาด จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ให้ดียิ่งขึ้นได้

การเตรียมมาตรการรองรับนักท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19

ความพยายามในการเปิดรับนักท่องเที่ยว ให้กลับมาเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอย่างปลอดภัยถือเป็นความท้าทาย ที่ต้องอาศัยมาตรการในการจัดการพื้นที่ชายฝั่งแบบผสมผสาน นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการรับมือและตอบสนองต่อความไม่แน่นอนและความผันผวนถ้าหากมีการระบาดของโควิด-19 ต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานออกไป อย่างไรก็ตามมาตรการในการจัดการอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ขึ้นอยู่กับลักษณะสภาพธรรมชาติของชายหาด ความเจริญและการขยายตัวของเมือง จำนวนของโรงแรม รีสอร์ทและสถานที่พักผ่อนตากอากาศ และสภาพท้องถิ่น หลากหลายแนวคิดและความพยายามที่จะทำให้เกิดความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณชายหาด (Milanes. et al., 2021) มาตรการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนมีพื้นฐานมาจากการเว้นระยะห่างทางสังคมระหว่างนักท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความปลอดภัยมากที่สุดขณะที่มาท่องเที่ยวชายหาด ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 อยู่ในขณะนี้ จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการแบบบูรณาการร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ (กรมอนามัย, 2564) ประกอบด้วย (1) การจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว (2) การจัดการเกี่ยวกับผู้ประกอบการ และ (3) การจัดการเชิงพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยว

1. การจัดการเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

ผู้ป่วยโควิด-19 อาจไม่ได้แสดงอาการอะไรให้ปรากฏ ดังนั้นเพื่อป้องกันการติดเชื้อระหว่างประชาชนที่มาเที่ยวชายหาด การนำมาตรการในการจัดการเพื่อรักษาระยะห่างทางสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 พื้นที่ชายหาดในหลายประเทศยังคงเปิดให้บริการแก่นักท่องเที่ยว แต่ในส่วนของห้องน้ำจะปิดให้บริการเพื่อลดความเสี่ยงจากการสัมผัสที่จะเกิดขึ้นต่อนักท่องเที่ยว (Milanes. et al., 2021) ผู้คนที่มาท่องเที่ยวตามชายหาดมักจะอยู่กันหนาแน่นในบริเวณที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นบูธจำหน่ายเครื่องดื่มและอาหารว่าง ร้านสะดวกซื้อ สถานที่อาบน้ำจืด การแนะนำให้นักท่องเที่ยวรักษาระยะห่างในพื้นที่ดังกล่าวถือเป็นสิ่งจำเป็น พื้นที่ส่วนของชายหาดที่มีการวางเตียงผ้าใบก็สามารถที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์ในการเว้นระยะห่างทางสังคมได้ โดยการเว้นระยะของเตียงผ้าใบให้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้มาตรการในการจัดแบ่งพื้นที่หรือโซนนิ่งเพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวใช้บริการพื้นที่ชายหาดในปริมาณที่หนาแน่นเกินไป หรือการจัดพื้นที่ให้เฉพาะกับผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อสูงเช่น ผู้สูงอายุให้แยกออกมาจากพื้นที่บริการนักท่องเที่ยวทั่วไป

สำหรับประเทศไทย หากย้อนกลับไปตั้งแต่การระบาดของโควิด-19 ระลอกแรกเมื่อต้นปี 2563 รัฐบาลใช้มาตรการเข้มข้นในการควบคุมการระบาด ได้แก่การล็อกดาวน์ประเทศ และการประกาศเคอร์ฟิวเพื่อควบคุมการเดินทางของประชาชนให้เกิดขึ้นเท่าที่จำเป็น ซึ่งรวมไปถึงการห้ามใช้บริการพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ เช่นสวนสาธารณะ และพื้นที่ชายหาด และมีการประชาสัมพันธ์มาตรการทางสาธารณสุขเพื่อให้ประชาชนใช้ในการป้องกันตนเอง จนทำให้สามารถควบคุมการระบาดของโควิด-19 ได้ภายในระยะเวลาอันสั้น จากนั้นรัฐบาลจึงค่อยประกาศผ่อนปรนให้ประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ภายหลังการผ่อนปรนระยะที่ 3 ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2563 ให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวชายหาดได้ กลับก่อให้เกิดภาพประชาชนจำนวนมากเดินทางไปท่องเที่ยวชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ทำให้กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมอนามัยได้กำหนดแนวปฏิบัติปฏิบัติด้านสาธารณสุขสำหรับแหล่งท่องเที่ยวและชายหาด ในวันที่ 5 มิถุนายน 2563 (สถาบันวัคซีนแห่งชาติ, 2563) โดยมีแนวทางปฏิบัติทั้งสำหรับเจ้าของสถานที่หรือสถานประกอบการ และวิธีปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ผู้ควบคุมกำกับดูแล จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้แออัด จัดระยะห่างที่เหมาะสม เช่น ระยะห่างระหว่างกลุ่มที่นั่งพัก/ปูเสื่อบริเวณชายหาด และเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล (ที่ไม่ได้มาด้วยกัน) อย่างน้อย 1-2 เมตร จำกัดจำนวนคนในการเล่นน้ำเช่น เครื่องเล่นประเภทบานาน่าโบ๊ท เรือ และห่วงยางในแต่ละรอบ ให้พนักงานบริการนักท่องเที่ยวสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่บริเวณชายหาด จัดอุปกรณ์ป้องกันตนเองสำหรับพนักงานเช่น ถุงมือ เฟซชิลด์ จัดให้มีที่ล้างมือพร้อมสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์อย่างเพียงพอ ทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องสุขาอย่าง

น้อยวันละ 2 ครั้ง เน้นจุดสัมผัสที่เป็นกลุ่มเสี่ยง จัดถังขยะมีฝาปิดเพียงพอ ให้คำแนะนำ/สื่อ/เสียงตามสายประชาสัมพันธ์ขั้นตอน การปฏิบัติตัวลงทะเลียนนักท่องเที่ยว สำหรับพนักงาน/เจ้าหน้าที่ หากมีไข้ ไอ จาม ให้หยุดงานและพบแพทย์ พนักงานทำความสะอาด พนักงานเก็บขยะ ต้องสวมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เพื่อความปลอดภัยในการป้องกันการแพร่กระจายโรค ส่วนนักท่องเที่ยวก็ต้องปฏิบัติตามแนวทางของสถานที่อย่างเคร่งครัด โดยการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่บริเวณชายหาด ล้างมือบ่อย ๆ งดการตะโกนระหว่างเล่นน้ำ เว้นระยะห่าง 1-2 เมตรทั้งบนบกและในน้ำ สำหรับบุคคลกลุ่มเสี่ยงเช่น ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ ควรหลีกเลี่ยงช่วงเวลาที่มีคนจำนวนมาก และใช้เวลาในพื้นที่ไม่นาน หากป่วย มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ ต้องงดไปในสถานที่ท่องเที่ยวและให้ไปพบแพทย์

ถึงแม้กรมอนามัยได้ออกแนวทางปฏิบัติสำหรับการท่องเที่ยวชายหาดมาแล้วก็ตาม แต่การกำกับดูแลให้เกิดผลถือว่ามีส่วนสำคัญที่จะทำให้แนวทางปฏิบัตินั้นสามารถช่วยในการปกป้องสุขอนามัยให้กับประชาชนที่มาเที่ยวชายหาดได้ การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้สำเร็จลุล่วงอย่างรวดเร็วเช่น การแก้ปัญหากรณีที่นักท่องเที่ยวจำนวนมากไปเที่ยวชายหาดบางแสน ทางจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ประกาศปิดถนนเพื่อควบคุมการจราจร และจำกัดปริมาณรถยนต์และนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปถนนหน้าหาดบางแสน หากมีคนอยู่ในพื้นที่ชายหาดตามปริมาณที่กำหนดแล้ว นักท่องเที่ยวชุดใหม่จะยังไม่สามารถเข้าไปในพื้นที่ได้ ต้องรอให้นักท่องเที่ยวบางส่วนออกนอกพื้นที่เสียก่อน ซึ่งวิธีการดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการเพื่อควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้เป็นไปตามความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ชายหาดบางแสน (ผู้จัดการออนไลน์, 2563) อย่างไรก็ตามมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดออกมาจะไม่เกิดผล หากประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าภาคประชาชนนั้นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการควบคุมและป้องกันการกันแพร่ระบาดของโควิด-19

มาตรการในการลดความหนาแน่นในพื้นที่ให้บริการสาธารณะเช่น ในร้านอาหารถือเป็นสิ่งจำเป็นในการลดโอกาสของการแพร่กระจายเชื้อ นอกจากนี้การพึ่งบริการรับส่งอาหาร (food delivery) ก็มีส่วนช่วยในการลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้เป็นอย่างดี แต่สิ่งที่ควรคำนึงคือ การส่งอาหารผ่านทางบริการรับส่งอาหารนั้นมีส่วนสำคัญในการเพิ่มปริมาณขยะไม่ว่าจะเป็นขยะพลาสติก โฟม ซึ่งเป็นขยะที่มีการย่อยสลายยาก จากการสำรวจเผ่าระวังขยะพลาสติกชนิดใช้ครั้งเดียวทิ้งจากการรับส่งอาหาร พบเพิ่มขึ้น 15% จาก 5,500 ตัน/วัน เป็น 6,300 ตัน/วัน โดยเฉพาะขยะพลาสติกจากคร้วเรือในกรุงเทพมหานคร ในเดือนเมษายน 2563 เพิ่มขึ้นถึง 62% เมื่อเปรียบเทียบกับเดือนเมษายนปี 2562 (สถาบันวัคซีนแห่งชาติ, 2563)

2. การจัดการเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

ชายหาดที่สวยงามในหลายๆ พื้นที่ทั่วโลก ย่อมดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก จนนำมาซึ่งธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวคือโรงแรม และที่พักประเภทต่าง ๆ ในช่วงที่มีการระบาดของโควิด-19 ธุรกิจประเภทนี้เป็นธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่ลดลง เมื่อสถานการณ์การระบาดเริ่มคลี่คลาย การฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เริ่มจะกลับมาเปิดให้บริการกันเพิ่มขึ้น แต่การฟื้นตัวของธุรกิจโรงแรมและที่พักจะมีการฟื้นตัวอย่างช้า ๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังไม่ค่อยมั่นใจในความปลอดภัยจากเชื้อไวรัสขณะพักอาศัยอยู่ในโรงแรม (Gursoy & Chi, 2020) ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องมีการจัดเตรียมมาตรการและวิธีการในการปฏิบัติเพื่อรับมือและสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเข้าพัก เนื่องจากสถานที่บริการประเภทโรงแรมและที่พักตากอากาศเป็นสถานที่ที่ต้องให้บริการผู้คนและนักท่องเที่ยวจำนวนมาก การมีปฏิสัมพันธ์กันในสถานที่พักย่อมเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ การสร้างความมั่นใจและลดความเสี่ยงแก่นักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรค กรมอนามัยและกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยงานเหล่านี้ได้ร่วมกันดำเนินโครงการมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety & Health Administration; SHA) เพื่อกระตุ้นให้สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เตรียมความพร้อมและดำเนินการปรับปรุงสถานประกอบการให้สอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ เพื่อยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควบคู่กับมาตรการด้านสุขอนามัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการควบคุมโรค ในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ปัจจุบัน SHA ได้กลายเป็นมาตรฐานใหม่ของการให้บริการของธุรกิจนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย และได้รับการรับรองจากสภาการท่องเที่ยวโลก (World Travel & Tourism Council; WTTC) ว่าสถานประกอบการที่ได้รับมาตรฐาน SHA จะได้มาตรฐานตามข้อกำหนด Safe Travels Stamp ด้วย ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในความปลอดภัยด้านสุขอนามัย จากสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยนำมาตราความปลอดภัยด้านสาธารณสุขผนวกกับมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพของสถานประกอบการเพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563ก) ซึ่งทาง ททท. ได้แบ่งประเภทของสถานประกอบการตามมาตรฐาน SHA ออกเป็น 10 ประเภทกิจกรรม ได้แก่ (1) ประเภทภัตตาคาร/ร้านอาหาร (2) ประเภทโรงแรม/ที่พัก และสถานที่จัดประชุม (3) ประเภท

นันทนาการและสถานที่ท่องเที่ยว (4) ประเภทยานพาหนะ (5) ประเภทบริษัทนำเที่ยว (6) ประเภทสุขภาพและความงาม (7) ประเภทห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้า (8) ประเภทกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว (9) ประเภทโรงละคร โรงมหรสพและการจัดกิจกรรม และ (10) ประเภทร้านค้าของที่ระลึกและร้านค้าอื่น ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563ข)

ตามมาตรฐาน SHA สถานประกอบการจะต้องมีมาตรการเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวประกอบด้วย (1) มีจุดตรวจวัดอุณหภูมิบริเวณทางเข้า-ออก (2) ให้บริการเฉพาะผู้สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเท่านั้น (3) มีระบบไทยชนะหรือลงทะเบียนเข้าสถานประกอบการ (4) เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล 1-2 เมตร (5) ทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้ออย่างสม่ำเสมอ (6) มีระบบระบายอากาศที่เพียงพอ (7) มีจุดบริการสำหรับล้างมือด้วยสบู่หรือแอลกอฮอล์ (8) มีถึงขยะที่มีฝาปิดมิดชิดและคัดแยกประเภทขยะ ถึงแม้สถานประกอบการจะปฏิบัติตามมาตรฐาน SHA แต่ก็ต้องอาศัยความร่วมมือในการปฏิบัติตนจากนักท่องเที่ยวด้วย ไม่ว่าจะเป็นการล้างมือบ่อย ๆ การรักษาระยะห่างทางสังคมโดยการลดการสัมผัสระหว่างกัน การสวมใส่หน้ากากอนามัย และการปฏิบัติตามมาตรการในการฆ่าเชื้อเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ผู้ประกอบการจะต้องมีแผนรองรับกรณีที่เกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันได้ ทางโรงแรมต้องมีแผนในการจัดการภัยพิบัติ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติตามมาตรฐาน (Standard operating procedures; SOPs) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเผชิญเหตุ หากแผนจัดการภัยพิบัติที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมการระบาดของโรค โรงแรมหรือสถานประกอบการต้องมีการปรับแผนรับมือโดยการปรึกษากับหน่วยงานสาธารณสุขทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันเหตุการณ์การระบาดของโรคในพื้นที่ การจัดการการระบาดอย่างมีประสิทธิภาพและการติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างลูกค้าและพนักงาน รวมไปถึงการทำความสะอาดและการฆ่าเชื้อภายในห้องที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ (Rosemberg, 2020) ทางโรงแรมควรมีสมาคมบันทึกเหตุการณ์และวิธีการในการปฏิบัติเพื่อช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติเมื่อเผชิญเหตุ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติตามมาตรฐานเมื่อเผชิญเหตุในอนาคต

พื้นที่บริเวณจุดลงทะเบียนรับนักท่องเที่ยวภายในโรงแรมหรือเคาน์เตอร์เช็คอินถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อมากที่สุด ดังนั้นพนักงานต้อนรับในบริเวณนี้จึงไม่ควรที่จะเป็นผู้สูบบุหรี่หรือผู้ที่มีปัญหาในเรื่องของสุขภาพ และพนักงานที่ให้บริการในจุดนี้ควรที่จะได้มีการสวมใส่อุปกรณ์ที่ช่วยในการป้องกันเชื้อเช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือหรือผ้ากันเปื้อนประเภทที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง ชุดที่สวมใส่ก็ควรจะเป็นเสื้อแขนยาว นอกจากนี้ยังควรมีอุปกรณ์ในการฆ่าเชื้อเช่น แอลกอฮอล์ไว้ให้บริการในพื้นที่ และให้บริการถึงขยะประเภทขยะติดเชื้อแยกไว้ต่างหาก (WHO, 2020b) ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO) และกระทรวงสาธารณสุขของไทยยังได้ให้คำแนะนำให้พนักงานหมั่นทำความสะอาดและฆ่าเชื้อในบริเวณพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงไม่ว่าจะเป็น ราวจับบันได ปุ่มกดของลิฟท์

ที่จับ ลูกบิดประตู คีย์บอร์ดของคอมพิวเตอร์ คีย์การ์ด อุปกรณ์ในการเขียน ห้องน้ำ อ่างล้างมือ อ่างอาบน้ำ เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563ก; กรมอนามัย, 2564; Rosemberg, 2020) แยกหรือผู้รับบริการก็ควรต้องมีความระมัดระวังในการใช้บริการพื้นที่ส่วนกลางเช่น พื้นที่ให้บริการอาหาร ควรที่จะใส่ถุงมือหรือทำการฆ่าเชื้อภายหลังจากการจับต้องอุปกรณ์ที่มีการใช้ร่วมกันไม่ว่าจะเป็นทัพพีตักอาหาร เครื่องรดน้ำหรือกาแฟแบบอัตโนมัติ นอกจากนี้ทางโรงแรมหรือสถานประกอบการควรใส่ใจรักษาระดับความเข้มข้นของสารที่ใช้ในการฆ่าเชื้อในสระว่ายน้ำให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้มาใช้บริการ ทางโรงแรมควรพิจารณาปิดให้บริการพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ง่ายเช่น สถานที่ออกกำลังกายที่เป็นสถานที่ปิด หรือพื้นที่ให้บริการนวด หรือสวนสนุกสำหรับเด็ก ๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการสัมผัส ผู้ประกอบการควรได้ทำการซักซ้อมทำความเข้าใจกับพนักงานและจัดทำแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้พนักงานสามารถที่จะสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ใช้บริการได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลการสื่อสารในรูปแบบโปสเตอร์หรือแผ่นพับก็เป็นทางเลือกในการเพิ่มความเข้าใจระหว่างพนักงานและผู้ใช้บริการให้มากยิ่งขึ้นได้ เพราะกลยุทธ์ในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนอกจากจะช่วยให้พนักงานและผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยวเพิ่มความตระหนักถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้แล้ว ยังช่วยลดความหวาดกลัวและเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี (Shin & Kang, 2020) นอกจากนี้พนักงานในสถานประกอบการควรที่จะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยในการป้องกันและรักษาสุขภาพของพนักงานเองและบุคคลอื่น (Rosemberg, 2020; WHO, 2020b) เนื่องจากขั้นตอนมาตรฐานในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เมื่อผ่านการปฏิบัติไปหลายปีก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้เช่น การทำความสะอาด การซักล้าง การให้บริการในห้องอาหาร หรือแม้กระทั่งขั้นตอนการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว

เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับธุรกิจโรงแรมในการลดความเสี่ยงต่อการสัมผัสเชื้อไวรัส การติดต่อสื่อสารผ่านทางเทคโนโลยีระบบอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายไร้สายถูกนำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการให้บริการโรงแรมกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการเช็คอินห้องพักด้วยตนเอง หรือระบบการควบคุมด้วยเสียงภายในห้องพัก อย่างไรก็ตามการนำเอาเทคโนโลยีขั้นสูงเช่น การสแกนด้วยระบบอินฟราเรด การเข้า-ออกห้องพักผ่านทางแอปพลิเคชันในโทรศัพท์แท่นการใช้กุญแจ ระบบบริการลิฟท์โดยไม่ต้องสัมผัส บริการเมนูอาหารแบบดิจิทัล บริการน้ำดื่ม/เครื่องดื่ม/สบู ผ่านเครื่องจ่ายอัตโนมัติ บริการตู้กดสินค้าแบบอัตโนมัติ ระบบการทำ ความสะอาดโดยใช้หุ่นยนต์ เครื่องพ่นฆ่าเชื้ออัตโนมัติ เทคโนโลยีการฆ่าเชื้อด้วยแสงอัลตราไวโอเล็ต และระบบการปรับอุณหภูมิและการระบายอากาศภายในห้องพักแบบอัตโนมัติ การนำเอาเทคโนโลยีขั้นสูงเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณของผู้ประกอบการ (Gursoy & Chi, 2020; Shin & Kang, 2020) สำหรับประเทศไทย นับตั้งแต่มีการ

ระบาดของโควิด-19 รัฐบาลได้นำเอาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาใช้ประโยชน์ทั้งในการระบุตัวตนของประชาชนเพื่อจองการฉีดวัคซีนโควิด-19 การรับความช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือแม้กระทั่งการใช้เก็บข้อมูลบุคคลและนักท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกในการติดตามตัวบุคคลหากเกิดการติดเชื้อ แอปพลิเคชันที่ประชาชนและนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องดาวน์โหลดไว้ในโทรศัพท์มือถือเช่น “หมอพร้อม” คือชื่อบัญชี LINE Official Account และแอปพลิเคชันที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 อย่างถูกต้อง โดยมีข้อมูลจำนวนผู้ติดเชื้อและบริการต่าง ๆ รวมทั้งบริการสำหรับการจองคิวในการฉีดวัคซีน (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) แอปพลิเคชัน “หมอชนะ” เป็นแอปพลิเคชันที่บันทึกข้อมูลการเดินทางของผู้ใช้งานด้วยเทคโนโลยี GPS และ Bluetooth ร่วมกับการสแกน QR Code เช่น “ไทยชนะ” ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มที่จัดทำขึ้นมาเพื่อใช้ติดตามตัวประชาชนที่จะเข้าใช้บริการในห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กรมควบคุมโรคและบุคลากรทางการแพทย์สอบสวนโรคได้อย่างรวดเร็ว (วิชชีรานนท์ ทองเทพ, 2564) แอปพลิเคชัน “ThailandPlus” มีไว้สำหรับตรวจสอบและติดตามผู้เดินทางที่เดินทางเข้าประเทศไทย และบุคคลอื่นที่ภาครัฐอนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศไทยภายใต้เงื่อนไข ซึ่งจะได้รับเอกสารอนุญาตให้เดินทาง เช่น Certificate of Entry จากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่และเอกสารอื่นตามที่ภาครัฐกำหนด เป็นแอปพลิเคชันที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและคนไทยต้องดาวน์โหลดไว้เพื่อใช้แสดงตนในการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ที่กำหนด (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563) เทคโนโลยีเหล่านี้จึงมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยววิถีใหม่ เพื่อช่วยในการลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 ให้แก่นักท่องเที่ยว และช่วยในการติดตามหรือสืบสวนโรคเพื่อความสะดวกในการควบคุมโรค

3. การจัดการเชิงพื้นที่ของสถานที่ท่องเที่ยว

เนื่องจากโควิด-19 เป็นโรคอุบัติใหม่ ทำให้ยังขาดองค์ความรู้ทางด้านระบาดวิทยาของเชื้อไวรัสชนิดนี้ผ่านทางน้ำทะเลและวิธีการที่ใช้ในการตรวจวัดเชื้อทั้งในน้ำและผืนทราย ดังนั้นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวคือการระมัดระวังตัวเอง ถ้าหากเชื้อไวรัสนี้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมภายนอกได้ในระยะเวลาเช่นเดียวกับโคลิฟอร์มแบคทีเรียแล้ว การลงเล่นน้ำทะเลในบริเวณพื้นที่ชายหาดที่อยู่ใกล้กับลำรางหรือจุดระบายน้ำทิ้งหรือน้ำฝนก็จะทำให้มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อ SARS-CoV-2 สำหรับพื้นที่ชายหาดที่อยู่ใกล้ชุมชนที่มีประวัติการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียในระดับสูง จะมีคำแนะนำให้นักท่องเที่ยวงดเล่นน้ำเป็นเวลา 72 ชั่วโมงหลังจากฝนตก ส่วนพื้นที่ชายหาดที่ไม่มีผลการตรวจวัดปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียหรือไวรัสมาก่อน การลงเล่นน้ำภายหลังจากฝนตกใหม่ๆ ถือว่าเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติ (Kleinheinze et al., 2009) และหนึ่งในความพยายามที่จะลดการแพร่กระจายของเชื้อ SARS-CoV-2 ในพื้นที่ชายหาดที่นักท่องเที่ยวใช้บริการเป็นจำนวนมาก คือการใช้สารเคมีในการฆ่าเชื้อที่อาจปนเปื้อนอยู่ในบริเวณ

พื้นที่ชายหาดเช่น สารโซเดียมไฮโปคลอไรด์ ดังตัวอย่างของการที่หน่วยงานสาธารณสุขได้ทำการฉีดพ่นสารเคมีเพื่อฆ่าเชื้อ SARS-CoV-2 บริเวณพื้นที่ชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี (ผู้จัดการออนไลน์, 2564ค)

การระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้หลักการของความสามารถในการรองรับของพื้นที่ชายหาด (carrying capacity) ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่ามันอาจจะเป็นเรื่องยากที่จะทำการคำนวณและควบคุม แต่ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ก็ยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการนักท่องเที่ยวในพื้นที่ชายหาด (da Silva, 2002) ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถประเมินจำนวนนักท่องเที่ยว โดยอาศัยสัดส่วนความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวและพื้นที่จอดรถ ความสามารถในการรองรับของพื้นที่สามารถคำนวณจากพื้นที่ว่างเป็นตารางเมตรที่นักท่องเที่ยวต้องการเพื่อให้เกิดความสบายใจ ไม่รู้สึกอึดอัดในนักท่องเที่ยวร่วมกับผู้อื่น ถึงแม้ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ชายหาดเป็นเรื่องยากที่จะนำไปสู่การปฏิบัติเนื่องจากข้อจำกัดในการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชายหาดซึ่งเป็นสถานที่เปิด แต่หากดำเนินการโดยอาศัยการจำกัดในเรื่องสถานที่จอดรถแทน ก็น่าเป็นแนวทางสำหรับใช้ในการควบคุมการรองรับของพื้นที่ได้ (da Silva, 2002) อย่างไรก็ตามการระบาดของโรคโควิด-19 จำเป็นต้องมีความเข้มงวดในการเข้าพื้นที่เพื่อเป็นการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว ดังนั้นมาตรการในการเข้าและออกเพียงทางเดียวดังที่เห็นปฏิบัติกันหลายๆ พื้นที่ที่เป็นสถานที่บริการสาธารณะอื่นเช่น ตลาดสด ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อใช้ในการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จะจำกัดพื้นที่ในการเข้าและออกจากพื้นที่ชายหาดแล้ว ยังช่วยลดการสัมผัสระหว่างบุคคลจากนักท่องเที่ยวที่เดินสวนกลับมาจากทิศทางตรงกันข้าม ความหนาแน่นสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่จะรองรับได้มีสิ่งที่ต้องคำนึงคือนักท่องเที่ยวมักจะใช้พื้นที่ชายหาดกันอย่างหนาแน่นภายในระยะ 30 เมตรจากทะเลเท่านั้น (Epelde. et al., 2021) การศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่ชายหาดที่ยังคงรักษาระยะห่างทางสังคมโดยไม่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกอึดอัดจะขึ้นอยู่กับลักษณะของชายหาด นักท่องเที่ยวแต่ละคนต้องการพื้นที่ 8-22 m² เพื่อความพึงพอใจสูงสุดในการใช้บริการบนชายหาด (Chen & Teng, 2016; Epelde. et al., 2021) ดังนั้นการพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่ชายหาดจำเป็นต้องพิจารณาบนพื้นฐานทั้งเกี่ยวกับการรักษาระยะห่างทางกายภาพและความสบายใจของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาใช้บริการด้วย ตัวอย่างของการใช้มาตรการเกี่ยวกับความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวและความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่ได้ดำเนินการในประเทศไทยเช่น บริเวณพื้นที่หาดบางแสน จังหวัดชลบุรี (ผู้จัดการออนไลน์, 2563) โดยการประเมินทั้งจาก ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ และปริมาณรถยนต์ที่นักท่องเที่ยวขับเข้าพื้นที่ โดยจังหวัดชลบุรีใช้เกณฑ์ในการประเมินความต้องการใช้พื้นที่ของแต่ละบุคคลไว้ที่ 4 m² และทางจังหวัดได้จัดพื้นที่สำหรับจอดรถของนักท่องเที่ยวไว้โดยเฉพาะ ไม่ปะปนกับรถของผู้ประกอบการร้านค้า

บริเวณชายหาด เมื่อเจ้าหน้าที่พิจารณาว่ามีนักท่องเที่ยวเกินกว่าความสามารถของพื้นที่ชายหาดจะรองรับได้แล้ว จะมีมาตรการในการแก้ไขโดยการปิดถนนไม่ให้นักท่องเที่ยวชุดใหม่เข้าพื้นที่

มาตรการต่าง ๆ ที่ภาครัฐหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะของประชาชนและนักท่องเที่ยวชายหาดจะไม่เกิดผลเลยถ้าประชาชนไม่ตระหนักและให้ความร่วมมือ โดยปกติแล้วประชาชนจะยอมรับความเสี่ยงระดับใดก็ตามขึ้นอยู่กับข้อมูลและความรู้ที่มีในเวลานั้น ๆ ดังนั้นการสื่อสารทางสังคม การให้ข้อมูลและความรู้ถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 แก่ประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการที่จะรับความเสี่ยงนั้นหรือไม่ (de Bruin & Bennett, 2020; Wise .et al., 2020) หน่วยงานที่ดูแลด้านสื่อของรัฐบาลจึงจำเป็นต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เพื่อช่วยกันในการแบ่งปันและเผยแพร่ความรู้ในการสร้างความเชื่อมั่นและลดความหวาดกลัวให้กับประชาชน (Cori. et al., 2020) การสื่อสารที่มีความชัดเจนถึงเรื่องความเสี่ยงที่เกิดขึ้นย่อมนำไปสู่การเตรียมตัวและปรับพฤติกรรมของประชาชนในการรับความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง

ดังนั้นการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งต้องมีการปรับตัวให้สามารถดำเนินต่อไปได้ภายใต้สภาวะที่มีการระบาดของโควิด-19 โดยคำนึงถึงความปลอดภัยทางสาธารณสุขทั้งในส่วนของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการหรือผู้ให้บริการเป็นสำคัญ ทำให้การปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวแตกต่างไปจากที่เคยปฏิบัติในสภาวะปกติที่ไม่มีการระบาดของโควิด-19 อย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการฉีดวัคซีน การรักษาระยะห่างทางสังคม การสวมหน้ากากอนามัย การรักษาความสะอาดและการฆ่าเชื้อด้วยแอลกอฮอล์ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวอาจมีพฤติกรรมในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่ค่อยพลุกพล่านหรือมีนักท่องเที่ยวน้อยเพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ส่วนผู้ประกอบการนอกจากต้องเน้นในเรื่องสุขอนามัยของบุคลากรและพนักงานแล้ว การรักษาความสะอาดภายในสถานประกอบการตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย SHA และ SHA+ มีส่วนสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวในการเข้าพักแรมและใช้บริการในสถานประกอบการนั้น ๆ ในส่วนของหน่วยงานที่กำกับดูแลแหล่งท่องเที่ยวก็จำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องปริมาณนักท่องเที่ยว ไม่ให้มีจำนวนที่มากเกินไปจนอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัยทางด้านสุขอนามัยส่วนบุคคล และสิ่งหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ต้องเปลี่ยนไปคือ เทคโนโลยีจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแทบจะทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การจองที่พักผ่านทางระบบออนไลน์ การซื้อขายและการชำระค่าบริการผ่านทางโมบายแบงก์กิ้งและอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้งผ่านทางแอปพลิเคชันของธนาคาร และนักท่องเที่ยวต้องมีการติดตั้งแอปพลิเคชันในการติดตามตัวเพื่อความสะดวกในการควบคุมโรคนั่นเอง

“ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์” รูปแบบของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งวิถีใหม่

ถึงแม้จะยังประสบปัญหาจากการระบาดของโควิด-19 อยู่ก็ตาม แต่ประเทศไทยก็มีความพยายามในการเปิดประเทศต้อนรับนักท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจภายใต้โครงการนำร่องที่เรียกว่า “ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox)” โดยใช้จังหวัดภูเก็ตที่เป็นเมืองท่องเที่ยวหลักของไทย เป็นพื้นที่นำร่องแห่งแรกในการต้อนรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศที่ฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ครบโดสแล้ว และแสดงผลตรวจไม่พบเชื้อโควิด-19 เข้ามาท่องเที่ยวเฉพาะในจังหวัดภูเก็ตได้โดยไม่ต้องทำการกักตัว 14 วัน โครงการนี้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 จัดว่าเป็นโครงการนำร่องก่อนที่ประเทศไทยจะกลับมาเปิดประเทศให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบในวันที่ 1 ตุลาคม 2564 นักท่องเที่ยวจะต้องอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต 14 วัน (ไทยออนทัวร์, 2564) แม้ว่าจะไม่มีข้อกำหนดในการกักตัว แต่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังภูเก็ตต้องพำนักในโรงแรมที่ได้รับเครื่องหมายรับรอง SHA+ (SHA Plus) เท่านั้น เครื่องหมาย SHA+ คือสัญลักษณ์มาตรฐานการท่องเที่ยวปลอดภัยด้านสุขอนามัย ที่เพิ่มเติมจากระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย และมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพของสถานประกอบการ SHA (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563ก; ข) เพื่อลดความเสี่ยงและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 กล่าวคือสถานประกอบการที่ได้รับสัญลักษณ์ SHA และบุคลากรของสถานประกอบการไม่น้อยกว่า 70% ได้รับการฉีดวัคซีนครบ 2 เข็ม จะได้รับสัญลักษณ์ SHA+ เพื่อยืนยันมาตรการด้านความปลอดภัยและสุขภาพที่มีมาตรฐานแก่ผู้ประกอบการที่ผ่านเกณฑ์ เมื่อนักท่องเที่ยวพำนักตามระยะเวลาที่กำหนดแล้ว สามารถเดินทางไปยังจังหวัดอื่นในประเทศไทยได้

โครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการปรับตัวของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งวิถีใหม่ ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 โดยให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของนักท่องเที่ยวและสถานประกอบการ และวิธีการปฏิบัติขณะเดินทางท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่ชายหาดและสถานบริการสาธารณะ ข้อกำหนดของโครงการดังกล่าวจึงเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่นั้นจะไม่นำเอาเชื้อ SARS-CoV-2 เข้ามาระบาดในพื้นที่ หลังจากที่ได้เริ่มดำเนินโครงการ “ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์” รัฐบาลก็ได้มีแผนในการนำแนวทางการดำเนินโครงการนี้ไปปรับใช้กับสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมอื่นๆ ทั้งที่พังงา กระบี่ และสุราษฎร์ธานี (เกาะสมุย) เป็นต้น แต่เนื่องจากการควบคุมจำนวนผู้ติดเชื้อให้ในพื้นที่เป้าหมายให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบกับต้องมีการทางสาธารณสุขในการดูแลนักท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชนที่รัดกุม อาจทำให้ต้องมีการปรับรูปแบบและแผนการดำเนินการออกไปเช่น การเปิดแซนด์บ็อกซ์ที่เขาหลัก-เกาะยาวน้อย-เกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวต่อเนื่องจากโครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ ต้องเลื่อนจากกำหนดเดิมวันที่ 1 สิงหาคม 2564 เป็นวันที่ 15 สิงหาคม 2564 (ผู้จัดการ

ออนไลน์, 2564ง) ในขณะที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำแบบอย่างของการดำเนินโครงการภูเก็ต แซนด์บ็อกซ์ไปปรับใช้ โดยตั้งชื่อโครงการเป็น “สมุยพลัสโมเดล (SAMUI+ Model)” เพื่อรับนักท่องเที่ยวเข้าท่องเที่ยวในพื้นที่เกาะสมุย-เกาะพะงัน-เกาะเต่า และได้เริ่มดำเนินโครงการตามแผนคือวันที่ 15 กรกฎาคม 2564 (ประชาชาติธุรกิจ, 2564) นอกจากนี้ยังมีอีกหลายประเทศที่เฝ้าติดตามผลการดำเนินโครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์นี้ด้วยเช่น ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย และเวียดนาม (ผู้จัดการออนไลน์, 2564จ) และนี่คือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับเปลี่ยนรูปแบบมาตรการ และวิธีการในการปฏิบัติเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ให้ยังสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่อไปได้

สรุป

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการระบาดของโควิด-19 อย่างมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และการสาธารณสุข การระบาดของโควิด-19 ยังส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวของไทยอย่างหนักรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่ง ภายหลังจากมาตรการล็อกดาวน์ประเทศ นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่สามารถเดินทางเข้าประเทศไทยได้อีกเลย ทำให้ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องต้องพบกับภาวะวิกฤติอย่างไม่เคยเผชิญสถานการณ์ที่หนักเช่นนี้มาก่อน อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมีความพยายามร่วมกันทั้งการควบคุมการระบาดของโควิด-19 และการผลักดันให้เกิดการเปิดประเทศต้อนรับนักท่องเที่ยวให้เร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้เพื่อช่วยให้ภาคธุรกิจด้านการท่องเที่ยวยังคงดำรงอยู่ได้ การระบาดของโควิด-19 ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในหลายๆ พื้นที่ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวปลอดจากความกดดันหรือการรบกวนจากมนุษย์ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสามารถที่จะเยียวยาฟื้นฟูตัวเองให้กลับสู่ความอุดมสมบูรณ์ได้ดังเดิม และแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งของไทยเองก็เช่นกัน หากมองในมุมบวกจะเห็นได้ว่าการระบาดของโควิด-19 ทำให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติของการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งวิถีใหม่ ที่ต้องอาศัยมาตรการความปลอดภัยด้านสาธารณสุขควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว มาตรการต่าง ๆ ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ และตัวนักท่องเที่ยวเอง ซึ่งมาตรการด้านสาธารณสุขที่สำคัญได้ถูกนำมาใช้เป็นจุดขายในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยและมาตรฐานการให้บริการที่มีคุณภาพของสถานประกอบการ SHA และ SHA+ มาตรการภาครัฐที่จะช่วยในการควบคุม กำกับดูแลพื้นที่ให้บริการไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ชายหาดหรือพื้นที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การจัดโซนพื้นที่ในการให้บริการ การควบคุมในเรื่องความหนาแน่นของนักท่องเที่ยว ในขณะที่นักท่องเที่ยวเองก็ควรให้ความร่วมมือในการดูแลปกป้องตนเองไม่ว่าจะเป็นสวมใส่หน้ากากอนามัย การหมั่นฆ่าเชื้อด้วยแอลกอฮอล์ เป็นต้น มาตรการ

ต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเทศไทยสามารถเปิดรับนักท่องเที่ยวให้กลับมาท่องเที่ยวด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยด้านสุขอนามัยจากโควิด-19 มากยิ่งขึ้น และวิกฤติครั้งนี้ก่อให้เกิดโอกาสที่เราจะได้หันกลับมาใส่ใจในเรื่องของธรรมชาติ ด้วยการวางมาตรการเพื่อการจัดการให้ธรรมชาติได้มีโอกาสพักเพื่อฟื้นฟูตัวเอง ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางทะเลและชายฝั่งวิถีใหม่อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมอนามัย. (2564). คำแนะนำ “เที่ยวสงกรานต์ตามประเพณีไทย ปลอดภัย มั่นใจ ไร้ COVID-19” สำหรับการกิน ดื่ม อย่างปลอดภัย. กระทรวงสาธารณสุข

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (มปป). รายงานศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด Sea Sun Sand. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). 10 อันดับของจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นเมืองหลัก. สืบค้น 8 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/ETSMOTS/posts/407278399977952>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563ก). มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.thailandsha.com/index?strip=4#Infomation>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563ข). มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2564 จาก, https://www.thailandsha.com/about_us

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). รายงานสรุปการติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19. กองกลยุทธ์การตลาด ฝ่ายวางแผน

กุลธิดา สามะพุทธิ. (2563). โควิด-19: เต่ามะเฟืองขึ้นวางไข่มากสุดในรอบ 20 ปี ที่ภูเก็ตและพังงา ชาวดีท่ามกลางข่าวร้ายในไทย. สืบค้น 19 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52210228>

ไทยพีบีเอส. (2564). COVID-19 Timeline. สืบค้น 13 กรกฎาคม 2564, จาก <https://covid19.thaipbs.or.th/timeline/>

- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). *หมอปรีม คืออะไร ต้องลงทะเบียนอย่างไร ถึงจะได้จองสิทธิ์วัคซีน "โควิด-19"*. สืบค้น 6 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2081291>
- ไทยออนทัวร์. (2564). *ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Phuket Sandbox): แผนการเปิดประเทศไทยโดยไม่ต้องกักตัว!* สืบค้น 19 กรกฎาคม 2564, จาก <https://thaiontours.com/thailand/phuket-sandbox-thailand-without-quarantine>
- ไทยโพสต์. (2563). *ทะเลไทยฟื้นฟูช่วงโควิด-19 จนท.อุทยานฯเผยภาพ 'วาฬเพชฌฆาตดำ' ฝูงใหญ่แหวกว่ายอวดโฉมหมู่เกาะลันตา*. สืบค้น 10 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/6399>
- ธนรักษ์ ผลิตพันธ์. (2564). *500 วันกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การวิ่งมาราธอนที่คนไทยทุกคนต้องวิ่งไปด้วยกัน*. สืบค้น 1 สิงหาคม 2564, จาก https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3732839260159081&id=100002991325094
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). *คิกออฟ SAMUI+ Model เปิด "สมุย-พะงัน-เกาะเต่า"*. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.prachachat.net/tourism/news-716274>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). *13 เรื่องควรรู้ เกี่ยว "หาดบางแสน" ยุค New Normal ปิดวันจันทร์-ห้ามขายแอลกอฮอล์*. สืบค้น 4 สิงหาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9630000056890>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564ก). *ทะเลสมุยพีคสุด! โลมาสีชมพู 4 ตัวว่ายน้ำอวดโฉมอย่างสนุกสนาน*. สืบค้น 9 มิถุนายน 2564, จาก <https://mgronline.com/south/detail/9640000026399>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564ข). *บางแสนไม่เหงา! นักท่องเที่ยวแห่เล่นน้ำทำรถติดยาว ขณะชาวเน็ตหวั่นคลื่นเตอร์ใหม่โควิด-19*. สืบค้น 4 สิงหาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/local/detail/9640000035626>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564ค). *คลื่นนิ่งหาดบางแสนครั้งใหญ่สร้างเชื่อมั่นนักท่องเที่ยวรับหยุดยาวแรงงาน-ฉัตรมงคล*. สืบค้น 8 สิงหาคม 2564 จาก <https://mgronline.com/local/detail/9640000040710>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564ง). *เลื่อนเปิด "Amazing Khaolak - Koh Yao" เป็นวันที่ 15 ส.ค.นี้*. สืบค้น 31 กรกฎาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9640000074712>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564จ). *ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ ในสายตาชาวโลก*. สืบค้น 8 สิงหาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9640000076893>

- พรายพล คุ่มทรัพย์. (2564). ความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากโควิด-19. กรุงเทพฯธุรกิจ. สืบค้น 5 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/938335>
- เพ็ญโสภาก สุขนครรักษ์. (2564). "เหยียดคนเอเชีย" จากความกลัวสู่ความเกลียดชัง ปัญหาเรื้อรังรุนแรงในสหรัฐฯ. ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 5 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/2035573>
- โพสต์ทูเดย์. (2564). ฮือฮา! พบวาฬบรูด้าแม่ลูกจากสมุทรสาครไปหากินรอบหมู่เกาะอ่างทอง. สืบค้น 10 มิถุนายน 2564, จาก <https://www.posttoday.com/social/local/647553>
- วัชชีรานนท์ ทองเทพ. (2564). โควิด-19: จาก "ไทยชนะ" สู่ "หมอชนะ" แอปชื่อดังจากฝั่งรัฐตอบโจทย์ป้องกันโรคได้เพียงใด. สืบค้น 6 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-55784607>
- วิจารณ์ สิมานายา. (2563). New Normal ชีวิตวิถีใหม่และโอกาสในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน. วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร, 4, 64-81.
- สถาบันวัคซีนแห่งชาติ. (2563). เทียวชายหาดให้ปลอดภัย การ์ดอย่าตก. สืบค้น 4 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.facebook.com/nvikm/posts/1582770108564845/>
- สยามรัฐออนไลน์. (2563). ครั้งแรกในรอบ 10 ปี พบฝูงวาฬโอมูระ กว่า 15 ตัว คาดพิชโควิด-19 พักพื้นเกาะ 9 เดือน. สืบค้น 11 มิถุนายน 2564, จาก <https://siamrath.co.th/n/195909>
- สยามรัฐออนไลน์. (2564). “วราวุธ” ชื่นชมผู้แจ้งเบาะแสเตาเผาเฟืองวางไข่พังงา สถิติเตาทะเลขึ้นวางไข่เพิ่มขึ้น สะท้อนความสมบูรณ์ของทะเลไทย. สืบค้น 2 สิงหาคม 2564, จาก <https://siamrath.co.th/n/223433>
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2563). แอปพลิเคชัน “ThailandPlus” มีไว้สำหรับใคร? สืบค้น 6 สิงหาคม 2564, จาก <https://thailandplus.in.th/th/thailand-plus-คืออะไร/>

ภาษาอังกฤษ

- Armennio, E., Mossa, M., & Petrillo, A.F. (2021). Coastal vulnerability analysis to support strategies for tackling COVID-19 infection. *Ocean and Coastal Management*, 211, 105731 <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2021.105731>
- Ayittey, F.K., Ayittey, M.K., Chiwer, N.B., Kamasah, J.S., & Dzuvoor, C. (2020). Economic impacts of Wuhan 2019-nCoV on China and the world. *Journal of Medical Virology*, 92, 473-475.

- Baker, N., Williams, A.J., Tropsha, A., & Ekins, S. (2020). Repurposing quaternary ammonium compounds as potential treatments for COVID-19. *Pharmaceutical research*, 37, 104 <https://doi.org/10.1007/s11095-020-02842-8>
- Braga, F., Scarpa, G.M., Brando, V.E., Manfè, G., & Zaggia, L. (2020). COVID-19 lockdown measures reveal human impact on water transparency in the Venice Lagoon. *Science of the Total Environment*, 736, 139612 <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.139612>
- Brouder, P. (2020). Reset redux: Possible evolutionary pathways towards the transformation of tourism in a COVID-19 world. *Tourism Geographies*, 22, 484-490 DOI: 10.1080/14616688.2020.1760928
- Chen, C.-L., & Teng, N. (2016). Management priorities and carrying capacity at a high-use beach from tourists' perspectives: A way towards sustainable beach tourism. *Marine Policy*, 74, 213-219.
- Chowdhury, H., Chowdhury, T., & Sait, S.M. (2021). Estimating marine plastic pollution from COVID-19 face masks in coastal regions. *Marine Pollution Bulletin*, 168, 112419 <https://doi.org/10.1016/j.marpolbul.2021.112419>
- Cori, L., Bianchi, F., Cadum, E., & Anthonj, C. (2020). Risk perception and COVID-19. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 3114 <https://doi.org/10.3390/ijerph17093114>
- Craig, D.L., Fallowfield, H.J., & Cromar, N.J. (2004). Use of microcosms to determine persistence of *Escherichia coli* in recreational coastal water and sediment and validation with in situ measurements. *Journal of Applied Microbiology*, 96, 922-930.
- da Silva, C.P. (2002). Beach carrying capacity assessment: How important is it? *Journal of Coastal Research*, 36, 190-197.
- de Bruin, W.B., & Bennett, D. (2020). Relationships between initial COVID-19 risk perceptions and protective health behaviors: A national survey. *American Journal of Preventive Medicine*, 59, 157-167.

- Dryhurst, S., Schneider, C.R., Kerr, J., Freeman, A.L.J., Recchia, G., van der Bles, A.M., Spiegelhalter, D., & van der Linden, S. (2020). Risk perceptions of COVID-19 around the world. *Journal of Risk Research*, 23, 994-1006 DOI: 10.1080/13669877.2020.1758193
- Epelde, I., Liria, P., de Santiago, I., Garnier, R., Uriarte, A., Picón, A., Galdrán, A., Arteche, J.A., Lago, A., Corera, Z., Puga, I., Andueza, J.L., & Lopez, G. (2021). Beach carrying capacity management under COVID-19 era on the Basque coast by means of automated coastal videometry. *Ocean and Coastal Management*, 208, 105588 <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2021.105588>
- Flaxman, S., Mishra, S., Gandy, A., Unwin, A.J.T., Mellan, T.A., Coupland, H., Whittaker, C., Zhu, H., & Bhatt, S. (2020). Estimating the effects of non-pharmaceutical interventions on COVID-19 in Europe. *Nature*, 584, 257–261.
- Foo, L.-P., Chin, M.-Y., Tan, K.-L., & Phuah, K.-T. (2020). The impact of COVID-19 on tourism industry in Malaysia. *Current Issues in Tourism*. DOI: 10.1080/13683500.2020.1777951
- Galvani, A., Lew, A.A., & Perez, M.S. (2020). COVID-19 is expanding global consciousness and the sustainability of travel and tourism. *Tourism Geographies*, 22, 567-576, DOI: 10.1080/14616688.2020.1760924
- Grech, V., Grech, P., & Fabri, S. (2020). A risk balancing act—Tourism competition using health leverage in the COVID-19 era. *International Journal of Risk & Safety in Medicine*, 31, 121–130.
- Gursoy, D., & Chi, C.G. (2020). Effects of COVID-19 pandemic on hospitality industry: Review of the current situations and a research agenda. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 29, 527-529 DOI: 10.1080/19368623.2020.1788231
- Ioannides, D., & Gyimóthy, S. (2020). The COVID-19 crisis as an opportunity for escaping the unsustainable global tourism path. *Tourism Geographies*, 22, 624-632 DOI: 10.1080/14616688.2020.1763445
- Jamal, T., & Budke, C. (2020). Tourism in a world with pandemics: Local-global responsibility and action. *Journal of Tourism Futures*, 6, 181–188.

- Kleinheinz, G.T., McDermott, C.M., Hughes, S., & Brown, A. (2009). Effects of rainfall on *E. coli* concentrations at Door county, Wisconsin beaches. *International Journal of Microbiology*. DOI: 10.1155/2009/876050
- Martínez Vázquez, R.M., Milán García, J., & De Pablo Valenciano, J. (2021). Analysis and trends of global research on nautical, maritime and marine tourism. *Journal of Marine Science and Engineering*, 9, 93. Retrieved from <https://doi.org/10.3390/jmse9010093>
- Milanes, C.B., Montero, O.P., Cabrera, J.A., & Cuker, B. (2021). Recommendations for coastal planning and beach management in Caribbean insular states during and after the COVID-19 pandemic. *Ocean and Coastal Management*, 208, 105575. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2021.105575>
- Napierata, T., Leśniewska-Napierata, K., & Burski, R. (2020). Impact of geographic distribution of COVID-19 cases on hotels' performances: Case of Polish cities. *Sustainability*, 12, 4697. DOI: 10.3390/su12114697
- Newburger, E. (2020). Air pollution falls as coronavirus slows travel, but scientists warn of longer-term threat to climate change progress. Retrieved from <https://www.cnbc.com/2020/03/21/air-pollution-falls-as-coronavirus-slows-travel-but-it-forms-a-new-threat.html> accessed on 6 August 2021
- Ormaza-González, F.I., Castro-Rodas, D., & Statham, P.J. (2021). COVID-19 impacts on beaches and coastal water pollution at selected sites in Ecuador, and management proposals post-pandemic. *Frontiers in Marine Science*. Retrieved from <https://doi.org/10.3389/fmars.2021.669374>
- Patterson Edward, J.K., Jayanthi, M., Malleshappa, H., Immaculate Jeyasanta, K., Laju, R.L., Patterson, J., Diraviya Raj, K., Mathews, G., Marimuthu, A.S., & Grimsditch, G. (2021). COVID-19 lockdown improved the health of coastal environment and enhanced the population of reef-fish. *Marine Pollution Bulletin*, 165, 112124. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.marpolbul.2021.112124>
- Quilliam, R.S., Weidmann, M., Moresco, V., Purshouse, H., O'Hara, Z., & Oliver, D.M. (2020). COVID-19: The environmental implications of shedding SARS-CoV-2

- in human faeces. *Environment International*, 140, 105740. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.envint.2020.105790>
- Quiroga, J.M., Sibila, M.Á. & Egea-Corbacho, Á. (2021). Biodegradability and toxicity of dodecyl trimethyl ammonium chloride in sea water. *Environmental Science and Pollution Research*. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s11356-021-14443-y>
- Roseberg, M.-A.S. (2020). Health and safety considerations for hotel cleaners during COVID-19. *Occupational Medicine*, 70, 382–383. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/occmed/kqaa053>
- Saliu, F., Veronelli, M., Raguso, C., Barana, D., Galli, P., & Lasagni, M. (2021). The release process of microfibers: From surgical face masks into the marine environment. *Environmental Advances*, 4, 100042. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.envadv.2021.100042>
- Shin, H., & Kang, J. (2020). Reducing perceived health risk to attract hotel customers in the COVID-19 pandemic era: Focused on technology innovation for social distancing and cleanliness. *International Journal of Hospitality Management*, 91, 102664. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102664>
- WHO-World Health Organization. (2020a). Naming the coronavirus disease (COVID-19) and the virus that causes it. Retrieved from [https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-\(covid-2019\)-and-the-virus-that-causes-it](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/naming-the-coronavirus-disease-(covid-2019)-and-the-virus-that-causes-it) accessed on 8 August 2021
- WHO-World Health Organization. (2020b). *Operational considerations for COVID-19 management in the accommodation sector: Interim Guidance*. Geneva, Switzerland
- Wise, T., Zbozinek, T.D., Michelini, G., Hagan, C.C., & Mobbs, D. (2020). Changes in risk perception and self-reported protective behaviour during the first week of the COVID-19 pandemic in the United States. *Royal Society Open Science*, 7, 200742. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1098/rsos.200742>

- Zambrano-Monserrate, M.A., Ruano, M.A., & Sanchez-Alcalde, L. (2020). Indirect effects of COVID-19 on the environment. *Science of the Total Environment*, 728, 138813. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2020.138813>
- Zielinski, S., & Botero, C.M. (2020). Beach tourism in times of COVID-19 pandemic: Critical issues, knowledge gaps and research opportunities. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 7288. DOI: 10.3390/ijerph17197288
- Zielinski, S., Botero, C.M., & Yanes, A. (2019). To clean or not to clean? A critical review of beach cleaning methods and impacts. *Marine Pollution Bulletin*, 139, 390-401.